

Lausunnon kirjoittaja:
Kimmo Tammi ja Kristiina Sarjokari

13.7.2025

Maa - ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO.

Viite: VN/24182/2023

Lausunto arviomuistiosta Eläinsuojelurikosten rangaistukset ja eläintenpitokielto

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto ry (MTK) kiittää mahdollisuudesta lausua arviomuistiosta, joka koskee eläinsuojelurikosten rangaistuksia ja eläintenpitokieltoa.

Kohtiin 1.2. Rangaistuskäytäntö eläinsuojelurikoksissa, 1.22. Tuomioistuinkäytäntö, ja 1.4. Johtopäätökset

Tilastojen ja annettujen esimerkkien mukaan tuomioiden asettamisessa on käytetty lähinnä rangaistusasteikon lievempää päättä, erityisesti törkeäksi arvioitujen tapausten tuomioissa. Lähes kaikissa törkeissä eläintenpiturikoksissa rikoksentehtyjä oli tuomittu joko vain pelkkiin sakkoihin tai suhteellisen lyhyeen ehdolliseen vankeusrangaistukseen (ja mahdollisesti sen lisäksi sakkoihin). Ehdoton vankeustuomio (joka voisi maksimissaan olla jopa 4 vuotta) oli vuosina 2019–2023 asetettu 0–2 henkilölle vuosittain.

Näistä tiedoista haluamme nostaa esiin saman asian mitä kohdan 1.4. Johtopäätökset alussakin todetaan: ”... eläinsuojelurikoksissa annetuissa tuomioissa annetut rangaistukset painottuvat kulloinkin sovellettavissa olevan rangaistusasteikon alapäähän.” Edellä mainittujen seikkojen vuoksi haluamme korostaa sitä, ettei rangaistusasteikon riittävyys vaikuttaisi olevan ongelmallista, vaan asteikon soveltaminen käytännössä.

Kohtaan "Näkemyksenne eläintenpitokiellon käytön lisäämisestä ja kiellon keston pidentämisestä":

Lausumme arviomuistion eläintenpitokieltoa koskevia osia vain tuotantoeläimiä elinkeinonharjoitusmielessä pitävien maataloustuottajien näkökulmasta, emme ota kantaa lemmikkieläimiin kohdistuviin eläinsuojelutapauksiin. Pidämme tärkeänä, että arviomuistiossa huomioidaan ammattimaisen eläintenpidon erityispiirteet. Yleisenä huomiona tuomme esiin sen, että etenkin eläinten hyvinvointilainsäädännön toteutumisen arvioinnin pitäisi perustua kyseiseen eläinlajiin perehtyneen asiantuntijaeläinlääkärin arvioon. Valvontaeläinlääkärillä tulee olla mahdollisuus tarvittaessa konsultoida kyseiseen eläinlajiin perehtynyttä eläinlääkäriä. Tämä on tärkeää paitsi valvonnan kohteena olevan henkilön oikeusturvan, myös tulkintojen yhdenmukaisuuden ja valvonnan kohteena olevien henkilöiden tasapuolisen kohtelun vuoksi.

Eläinsuojelurikoksesta määrätyn rangaistuksen lisäksi mahdollisesti määrättävä eläintenpitokielto voi merkitä maataloustuottajan näkökulmasta jopa ankarampaa seuraamusta kuin varsinainen rangaistus. Jos maatalousyrittäjälle, jonka päätoimiala on kotieläintuotannossa, määrätään eläintenpitokielto, tarkoittaa tämä käytännössä tuotantoeläinten pidon lopettamista eikä rikoksen uusimisen vaara ole konkreettinen. Eläintuotantoon

Lausunnon kirjoittaja:
Kimmo Tammi ja Kristiina Sarjokari

13.7.2025

sitoutuu paljon koneita, kalustoa, tuotantorakennuksia ja pääomia. Kerran lopetettua tuotantoeläinten pitoa ei käytännössä käynnistetä uudestaan ilman merkittäviä investointeja, joihin rahoituksen saanti muodostuu usein mahdottomaksi. Eläintenpitokiellon keston pidentämisellä ei siis tuotantoeläinten pidon tapauksessa ole käytännön vaikutuksia eikä keston pidentäminen ole välttämätöntä eläinsuojelurikosten ennaltaehkäisemiseksi.

Arviomuistiossa on todettu, ettei Oikeusrekisterikeskukselta saatujen tietojen perusteella ole havaittu useita tapauksia, joissa eläintenpitokielloja olisi rikottu. Määrätty eläintenpitokiello on jo itsessään tehokas rangaistus estämään eläimiin kohdistuvien rikosten jatkamisen, ainakin tuotantoeläinten pidon tapauksissa. Kiellon keston pidentäminen tai rangaistusasteikon kiristäminen edellyttävät selkeää näyttöä muutoksen vaikutuksista, eikä tiukentamiselle ole ainakaan tilastojen valossa riittäviä perusteita. Riittäväksi näytöksi ei ole katsottavissa oletetut vaikutukset, jotka riippuvat lakimuutoksen tiedottamisesta.

Rangaistusasteikkojen kiristämisen sijaan keskeisempiä toimia eläinsuojelullisten ongelmien välttämiseksi on maataloustuottajien riittävästä tulotasosta huolehtiminen sekä riittävien ja helposti saatavilla olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden saavutettavuus. Lisäksi viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa tehostamalla voidaan ennaltaehkäistä entistä paremmin eläinten suojeluun liittyvien ongelmien syntymistä. Myös Välitä viljelijästä-toiminnan riittävään resurssointiin on kiinnitettävä entistä paremmin huomiota.

Kohtaan "muita huomioita":

Arviomuistiossa on tuotu yleisellä tasolla esiin, että eläinsuojelurikosten kohdalla rangaistuskäytännöt liikkuvat rangaistusasteikon keskivaiheen alapuolella, ns. ensimmäisellä neljänneksellä. Luonnollisille henkilöille tuomittavien seuraamusten osalta vaikutukset harvemmin laajenevat tätä edemmäs. Siltä osin, kun kyse on tuotantoeläintenpitoon liittyvistä eläinsuojelurikosten rangaistuksista, MTK huomauttaa, että eläinsuojelurikoksista maataloustuottajille lankeavat seuraamukset (rikosoikeudelliset rangaistukset, joiden lisäksi hallinnolliset seuraamukset ja kaupalliset menetykset) asettuvat vaikutuksiltaan kokonaisuutena arvioiden rangaistusasteikon "viimeiselle" eli kovimmalle neljännekselle.

Maataloustuottajille eläinsuojelurikoksista tai jo niihin kohdistuvasta epäilystä tai esitutkinnasta aiheutuu yrittäjälle huomattavia taloudellisia seuraamuksia maataloustukien mahdollisen menettämisen tai takaisinperinnän ja kaupallisten sopimusten menettämisen muodossa. Usein jo pelkkä eläinten pitäjään kohdistuvan esitutinnan aloittaminen voi johtaa eläintenpitoon liittyvien tukien pidätykseen tai kaupallisten suhteiden kautta tuleviin sanktioihin, mistä aiheutuu yrittäjälle huomattavia taloudellisia haasteita. Lisäksi elinkeinonharjoittajilla on suuri maineriski, joka jo pelkästä eläinsuojelurikoksen esitutkinnasta aiheutuu. Suomessa elintarvikemarkkinan rakenteen takia kauppasuhteiden luominen uusiin kauppakumppaneihin on vaikeaa ja pahimmillaan pelkkä rikosepäily, syyttämättäjäyttämispäätöksenkin kera, voi vaikeuttaa pysyvästi yrittäjän mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoaan. Rangaistusten ja muiden seuraamusten pelotevaikutus on maataloustuottajille jo nykyisellään todella suuri.

Tapauksissa, joissa maatalousyrittäjälle on määrätty rangaistus eläinsuojelurikoksesta ovat johtaneet usein vakaviin taloudellisiin vaikeuksiin edellä mainituista syistä. Tiukentunut rahoitusympäristö muiden alaan vaikuttaneiden haasteiden lisäksi on johtanut siihen, että yritystoiminnan kohdatessa vakavan, vaikka väliaikaisen, taloudellisen

Lausunnon kirjoittaja:
Kimmo Tammi ja Kristiina Sarjokari

13.7.2025

häiriön, esimerkiksi maataloustukien esitutkinnan aikaisen pidätyksen takia, haasteet ovat muuttuneet ylitsepääsemättömiksi ongelmiksi, mikä voi lopulta johtaa jopa terveen ja kannattavan yritystoiminnan lopettamiseen. Henkilöityvän mainehaitan lisäksi yrittäjä jää tällaisissa yritystoiminnan loppumistilanteissa herkästi elinikäiseen velkaantumiseen.

Edellä mainitun lisäksi tuottajille aiheutuu rikosprosessista tuloihin suhteutettuna erittäin suuret oikeudellisen avustajan käytöstä tulevat kustannukset. Käytännössä on havaittu useampia tapauksia, joissa maataloustuottaja ei ole hankkinut oikeudellista avustajaa, koska hänellä ei ole tähän varaa, tai koska hän ei ole ollut tietoinen oikeudestaan oikeusapuun. Maataloustuottajien oikeusturvan näkökulmasta tämä on iso ongelma.

MTK toteaa, että pelotevaikutus eläinsuojelusäännösten noudattamatta jättämisen seuraamuksista on jo nykyisellä tasolla maataloustuottajille todella suuri, eikä sitä tule kiristää. Alan yrityksissä tehtävien sukupolvenvaihdosten määrä on jo nykyisin huolestuttavan alhaisella tasolla, eikä suuria riskejä sisältävän alan houkuttelevuutta pidä heikentää edelleen kohtuuttoman ankarilla seuraamuspelotteilla. MTK korostaa myös arviomuistiossa todetun mukaisesti, että rangaistusasteikko mahdollistaa jo nykyisin ankarat rangaistukset, eikä asteikkojen tiukentamiselle ole painavia yhteiskunnallisia tarpeita: "Eläinsuojelurikosten rangaistusasteikot mahdollistaisivat huomattavasti ankarampien rangaistusten tuomitsemisen eläinten huonosta kohtelusta kuin mitä oikeuskäytännössä nykyään määrätään. Asteikko ei siis lopu kesken, eikä vakavienkaan rikosten sovittamista nykyisin käytössä olevaan asteikkoon voida pitää ongelmallisena."

MTK toteaa myös, että perusoikeuksien rajoittamiseen tulee aina suhtautua varauksella. Perusoikeuspunninnassa on huomioitava omaisuuden suojan vakiintuneempi asema klassisena perusoikeutena, esimerkiksi kolmannen sukupolven oikeuksiin nähden.

Helsingissä 13.7.2025

Johan Åberg
Maatalousjohtaja

Kimmo Tammi
Juristi

Kristiina Sarjokari
Eläinlääkäri

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry